

Veteriner Hekimlikte Reklam Yasası, Tanıtım Kuralları ve Unvanların Kullanılması

Değerli Meslektaşlarımız,

Mesleğimizin etik ve deontolojik kurallar içinde yapılması ve rekabetin önlenmesi için gerek mesleki mevzuatımızda gerekse diğer ilgili mevzuatlarda bazı kurallar getirilmiştir. Bu kuralların amacı canlı yaşamını öne almak, sağlık hizmetinde kâr kaygısının baskın olmasını önlemek ve ticari bir nitelikten uzaklaştırmak, haksız rekabeti ortadan kaldırarak meslektaşlar arası iletişimi ve veteriner hekimliğin saygınlığını korumaktır.

Hekimlerin öncelikli görevi hastalıkları önlemek (koruyucu sağlık hizmetleri), hastasını iyileştirmeye çalışarak, sağlığına kavuşmasına yardımcı olmaktır. Hekimler sanatlarını icra ederken ticari bir kaygı gütmezler, bu yönüyle hekimlik sanatı ticari kaygı taşıyan diğer mesleklerden ayrılmıştır, çünkü sağlık ve yaşamın korunması önceliği söz konusudur.

Son zamanlarda mesleğimizde giderek artan bir şekilde özellikle facebook, twitter, instagram, google gibi sosyal medya platformları başta olmak üzere veteriner hekimlerce çok farklı yöntemlerle tanıtım ve duyuru adı altında reklam verildiği, bu reklamlarda aslında verilmeyen hizmetlerin yer aldığı, "sponsorlu" deyimiyle reklam yapıldığı, kampanya ve çekilişler düzenlendiği, ürün tanıtımı adıyla hem ürünlerin hem de veteriner hekimlerin reklamının yapıldığı, hak edilmeyen unvanların kullanıldığı veya unvanların hatalı kullanıldığı, yanıltıcı bilgiler verildiği, tanıtım kurallarını ihlal eden, açık veya örtülü reklam niteliğinde yayınlarla sıklıkla karşılaşmaktadır.

Oysa bilindiği üzere gerek veteriner hekimlikte gerekse diğer sağlık alanındaki düzenlemelerin tamamında hekimlerin ve sağlık kuruluşlarının her ne suretle olursa olsun reklam yapması yasaklanmış; bilgilendirme ve tanıtım faaliyetleri ise belirli kurallara tabi tutularak önemli ölçüde sınırlandırılmıştır.

Mevzuatımızda reklamla ilgili hükümlerden de açıkça anlaşılacağı gibi veteriner Hekimlikte de reklam yasaklanmıştır;

Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair 6343 Sayılı Kanun'un 9. Maddesi Veteriner hekimlerin, çalışma yerlerini ve ihtisaslarını bildirir ilanlar tertip edebileceğini, ancak bunların propaganda ve reklam mahiyetinde olmamasını şart koşturmaktadır.

Yine 6343 sayılı Meslek İcra Kanunumuzun 33. Maddesi Veteriner Hekimler Odalarına iş veya hasta sahipleri ile oda azası arasında aracılık yapanları meslek ve sanatın icrasında gayrimeşru menfaat sağlamak gibi mevzuat ve meslek adabına yakışmayacak harekette bulunanları önleme ve bu kanunda menedilmiş olan her türlü reklam ve propagandaya meydan vermeme görevini vermektedir.

Aynı zamanda 6343 sayılı Meslek İcra Kanunumuzun 7. Maddesi – Mütahassis (uzman) unvanını taşıyabilmek için Veteriner Hekim İhtisas (uzmanlık) Talimatnamesinde yazılı olan branşlardan birinde ihtisas (uzmanlık) yapmış olmak ve Ziraat Vekaletince (Tarım ve Orman

Bakanlığı) hazırlanacak yönetmeliğe göre yapılacak imtihanı kazanmak ve ihtisas (uzmanlık) vesikası almak şarttır. Yabancı memleketlerde ihtisas yapmış olanlar da bu imtihanı kazanmak mecburiyetindedir. Usul ve nizama Uygun olarak ordinaryüs profesör, profesör, doçent, doktor, öğretmen ve benzeri unvanları kazanmamış olan (veteriner hekim)'lerin herhangi bir şekilde olursa olsun bu unvanları kullanmaları ve ilan eylemeleri yasaktır demektir.

Türk Veteriner Hekimleri Birliği Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Uygulama Yönetmeliğinde ise Kişisel ve Ticari Reklam Yasağı- Kazanılmış Sıfatlar Dışında Unvan Kullanılması başlığı altındaki 72. Maddesi Tabelalarda, ilanlarda veya reçete kâğıtlarında kanunen kazanılmış sıfatlar dışında unvan kullanılmayacağını, bunlara her ne şekilde olursa olsun, reklam anlamı taşıyan biçim ve işaretler konamayacağını açıklamıştır.

Yine aynı yönetmeliğin Veteriner Hekimlerin Uyacağı Kurallar başlığı altında 97. Maddesinde Veteriner hekimlerin, müşterilerine yönelik duyurularında; gazete, afiş, broşür, el ilanı ve bu gibi her türlü iletişim araçlarında yapacağı duyurularında; adres, telefon numarası, muayene günü ve saatleri, sahip olduğu unvan, acil olaylar için ev adresi ile muayenehaneyi bulmada yardımcı olacak işaretler dışında reklam niteliği taşıyan frapan renkler, müşteriye maddi ve manevi avantaj sağlanacağını belirten her türlü yazılar, ifadeler, bilimsel ve eğitici nitelik taşımayan ışıklı gösteriler, süslemeler veya aracı, propagandacı gibi meslek gururunu düşürecek nitelikteki uygulamalardan kaçınmak zorunda olduğu vurgulanmaktadır. Ancak bu gibi materyalin sağlık birimi dışında dağıtılmasına izin verileceği açıktır.

Ayrıca Teşekkür İlanı Verme Yasağı başlığı 98. Maddede Hayvan sahiplerinin, veteriner hekimlere ilişkin olarak teşekkür ilanları vermesi her ne kadar doğal ise de veteriner hekimler hiçbir suretle müşterisine yönelik teşekkür ilanı veya reklam veremezler denmektedir.

Danıştay 10. Daire, 21.3.2005 t. 2004/11660 E. 2005/1181 K. Kararına göre;

Reklam, Bir ürün veya hizmetin alım, satım veya kiralanmasını geliştirmek, bir amaç veya düşünceyi yaymak veya reklamcının istediği başka etkileri oluşturmak amacıyla, ücret veya benzer bir karşılık ile iletim zamanında reklamcıya tahsis edilen kamuya yönelik duyuruları ifade etmektedir.

Bir ürün veya hizmetin tanıtılması ve övülmesi, bir markanın tüketiciye benimsetilmeye çalışılması, resimli veya müzikli imge ve simgeler kullanılmak suretiyle bunların belleklere yerleşmesine gayret edilmesi, yarışmalar, konserler, sanatsal ve kültürel etkinlikler düzenlemek suretiyle doğrudan veya dolaylı olarak belirli ürünlere veya markalara dikkatin çekilmesi veya bu tür toplumsal etkinliklerin düzenlenmesinde veya yayın programlarının hazırlanmasında finansman veya diğer yollarla katkıda bulunmak suretiyle tanıtım imkanlarının aranması da reklam sayılmaktadır.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 61. maddesinde tanımlandığı üzere;

Reklam, ticaret, iş, zanaat veya bir meslekle bağlantılı olarak; bir mal veya hizmetin satışını ya da kiralanmasını sağlamak, hedef kitleyi oluşturanları bilgilendirmek veya ikna etmek amacıyla reklam verenler tarafından herhangi bir mecrada yazılı, görsel, işitsel ve benzeri yollarla gerçekleştirilen pazarlama iletişimi niteliğindeki duyurulardır.

Örtülü Reklam ise

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 61. Maddesine göre;

Reklam olduğu açıkça belirtilmeksizin yazı, haber, yayın ve programlarda, mal veya hizmetlere ilişkin isim, marka, logo veya diğer ayırt edici şekil veya ifadelerle ticari unvan veya işletme adlarının reklam yapmak amacıyla yer alması ve tanıtıcı mahiyette sunulması örtülü reklam olarak kabul edilir. Her türlü iletişim aracında sesli, yazılı ve görsel olarak örtülü reklam yapılması yasaktır.

Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliğinde ise sağlık alanına ilişkin konular özel maddelerde, sağlık alanında kamu sağlığını bozucu nitelikte, hasta istismarı yapan tanıtımlar yapılamayacağı ve çok yaygın bir ihlal alanına dönüştüğü görülen hastaların tedavi öncesi ve sonrasına ait ifade ya da görüntülerin hiçbir şekilde kullanılamayacağı net bir şekilde vurgulanmıştır.

Aynı yönetmeliğin devamında, “Tanıklı Reklamlar” başlığı altında 16. Maddede, “reklamlarda; doktor, diş hekimi, **veteriner hekim** ve eczacılar ile sağlık kuruluşlarının bir mal veya hizmete yönelik sağlık beyanında bulunduğu ilişkin ya da bu izlenimi uyandıran herhangi bir görüntü, beyan veya atfa yer verilemeyeceği” belirtilerek, hekim kimliğiyle bir ürün veya hizmete yönelik sağlık beyanının yasak olduğu vurgulanmıştır.

Ayrıca yine bu yönetmeliğin “Reklama ilişkin özel düzenlemesi bulunan mal veya hizmetler” başlıklı 26. maddesinde, reklama ilişkin özel düzenlemesi bulunan mal veya hizmetlerin reklamları, ilgili mevzuatında yer alan reklam ve tanıtımla ilgili diğer hükümlere de uygun olmalıdır denilerek sağlık hizmetlerine ilişkin hukuki düzenlemelere aykırı tanıtımların Reklam Kurulunca da cezalandırılacağı belirtilmiştir.

Reklam; sağlık alanını ticarileştirerek, veteriner sağlık hizmetlerini meta haline getirmekte, sağlık hizmetlerinin gerektiği gibi yapılmasını engellemekte, hekimliğin özüne aykırı olarak rekabet anlayışını ortaya çıkarmaktadır. Mevzuatlarda var olan yasaklardan kaçma amacıyla, özellikle sağlık alanında örtülü reklamların çok yoğun olduğu görülmektedir. Fakat bilinmelidir ki, sağlık hizmetlerinde açık ya da örtülü her türlü reklam yasaktır.

Tüm bu mevzuatlar ve düzenlemelerden anlaşılacağı üzere veteriner hekimlik alanında reklam yapılması ve veteriner hekimlik mesleğine ticari bir görünüm verilmesi tartışmaya yer bırakmayacak bir şekilde yasaklanmaktadır. Bilgilendirme ve tanıtımların ilgili mevzuat çerçevesinde hasta sahibini, herhangi bir veteriner hekim, muayenehane, poliklinik ve hastanesine doğrudan veya dolaylı olacak şekilde yönlendirecek reklam yapıcı içerikte olamayacağı, hizmet alanları ve sunduğu hizmetler ile ilgili konularda toplumda talep

yaratmaya yönelik açıklamalara ve bilgilere yer veremeyecekleri gibi rekabet yaratacak açıklamalara da yer verilemeyeceğini ortaya koymaktadır.

Hekimlik hizmetinde asıl önemli olanın, hekim ve hasta-hasta sahibi arasındaki güven ilişkisi olduğu, veteriner hekimlik bilgi birikiminin hastaya yansıtılması olduğu unutulmamalıdır. Meslektaşlarımızın konuyu bu açıdan değerlendirmeleri ve etik kurallar içinde hem mesleğini hem de meslektaşlarını da koruyacak uygulamalar yapmaları meslek hukuku ve diğer mevzuat gereğidir.

Daha önce İstanbul Veteriner Hekimler Odası olarak, bu mevzuat ihlallerinin takipçisi olacağımızı, mesleğimizi yüceltecek her gelişmenin yanında olduğumuz gibi, mesleğimize zarar verebilecek her girişimin de karşısında olacağımızı bildirmiştik.

Bu çerçevede yukarıda verilen ilgili mevzuatın hükümlerine uyulması meslektaşlarımızın mağduriyet yaşamaması için en büyük beklentimizdir.

Bu amaçla;

- Özellikle başta sosyal medya platformlarında verilenler olmak üzere, her türlü ücretli-ücretsiz reklamın, sponsorlu reklamın kaldırılması, her türlü kampanya ve çekilişlere yer verilmemesi, ürün tanıtımı adı altında hem ürünlerin hem de veteriner hekimlerin reklamının yapılmaması, örtülü reklamlar yapılmaması,
- Fakültelerde mezuniyetten sonra herhangi bir alanda tezli-tezsiz yüksek lisans yapan meslektaşlarımızın tabela veya tanıtım materyallerine YÖK tarafından ekli yazı ile belirtilen "Bilim Uzmanı" bu unvanın altına veya yanına isterlerse (Örnek; Cerrahi veya Cerrahi Anabilim Dalı Yüksek Lisansı) yazılması,
Doktora yapanların ise "Doktor", "Dr. Veteriner Hekim" isterlerse (bu unvanın altına veya yanına (Örnek: Cerrahi veya Cerrahi Anabilim Dalı Doktorası) yazılması, uygun olmayan unvanların düzeltilmesi,
Muayenehane-poliklinik ve hastane tabela adlarının başına veya sonuna haksız rekabet yaratacak (Drxxx muayenehanesi, Doctorxxxx polikliniği.....vb) eklemeler yapmamaları, ilgili mevzuat dışında reklam algısı ve haksız rekabet oluşturacak (xxxxtedavi merkezi vb) ifadelerin kullanılmaması, verilmeyen hizmetlerin yazılmaması,

Meslektaşlarımızın yukarıda geçen mevzuat çerçevesindeki yaptırımların muhatabı ve mağduru olmamaları için, mesleki faaliyetlerini ilgili mevzuat, deontoloji ve etik kurallarına uygun biçimde sürdürmelerini önemle hatırlatırız. Tüm meslektaşlarımızın ilgili hususları ve açıklanan diğer hükümleri gönülden yerine getireceğine inancımız tamdır.

Saygı ve sevgilerimizle

İstanbul Veteriner Hekimler Odası Yönetim Kurulu